

„HaArec”, 04.06.2009

ROI BARAK

POLSKA REWOLUCJA WIEŚCI JESIEŃ NARODÓW

4 czerwca 1989 roku 27 milionów polskich obywateli tłumnie podążyło w całym kraju do dziesiątek tysięcy urn wyborczych, aby uczestniczyć w pierwszych po roku 1947 demokratycznych wyborach do parlamentu. „Stalinowski monopol odebrał nam naszą gospodarkę oraz nasze prawa społeczne i polityczne. Teraz nadszedł czas, aby je odzyskać. Jeżeli poniesiemy klęskę, wy będziecie za to odpowiedzialni” – krzychał przywódca ruchu robotniczego „Solidarność” Lech Wałęsa podczas przemówienia wygłoszonego do 50 tysięcy ludzi, którzy w przeddzień wyborów słuchali go w Bydgoszczy.

W lecie 1980 roku tysiące robotników rozpoczęło strajk wywołany decyzją rządu o podwyżce cen mięsa i innych podstawowych wyrobów. Pod przywództwem elektryka, Lecha Wałęsy, robotnicy żądali nie tylko poprawy swych wynagrodzeń, ale także zniesienia cenzury, rozszerzenia wolności religijnej i uznania „Solidarności” jako reprezentatywnego związku politycznego. Powszechne poparcie, jakie robotnicy uzyskali, zmusiło władze do podjęcia z nimi rozmów. 31 sierpnia zostało podpisane porozumienie, które przyznało „Solidarności” status niezależnego i samodzielnego związku.

Miesiące, które nastąpiły po podpisaniu porozumienia uzyskały nazwę „festiwalu wolności”. Do związku przystąpiło 10 milionów ludzi, cenzura została rozluźniona i rozpoczęła się publiczna dyskusja nad naprawą państwa. Okres ten zakończył się po 16 miesiącach, gdy ówczesny przywódca Polski generał Wojciech Jaruzelski wprowadził stan wojenny. W ciągu kilku tygodni Jaruzelski oczyścił środki masowego przekazu, zakazał działać „Solidarności” i uwięził działaczy związkowych. Polacy zostali zmuszeni do powrotu do pracy i do pogodzenia się z opresyjną dyktaturą.

Próbując zdobyć zaufanie społeczeństwa Jaruzelski wprowadził pewne reformy polityczne i w roku 1986 ogłosił amnestię dla wszystkich uwięzionych w okresie stanu wojennego. Tyle tylko, że nad próbami doprowadzenia do zgody zaciążyły problemy ekonomiczne Polski – wysoka inflacja, długi wobec Zachodu i drastycznie zmniejszający się eksport znowu doprowadziły rząd do ogłoszenia w roku 1988 podwyżek cen podstawowych produktów. Krok ten stanowił podłoże dla wielu strajków, które wybuchały w następnych miesiącach.

Gdy Jaruzelski zrozumiał, że jego próby zdobycia legitymacji społecznej i wzmocnienia władzy nie powiodły się, ogłosił swój zamiar rozpoczęcia negocjacji z przedstawicielami „Solidarności”. W lutym 1989 przedstawiciele władzy i przedstawiciele opozycji odbyli serię spotkań, które nazwano „rozmowami okrągłego stołu”. 94 spotkania, które odbyły się w kolejnych miesiącach między opozycją, z Wałęsą na czele, a rządem, zmieniły całkowicie strukturę społeczną i rządową w Polsce. W końcu, postanowiono przeprowadzić wybory, w których „Solidarność” miała zmierzyć się o miejsca w niższej izbie parlamentu (czyli w Sejmie) i w Senacie. Strona rządowa postawiła przy tym warunek, że wolne wybory obejmą tylko 35% miejsc w Sejmie.

Wyniki wyborów zaskoczyły komunistów. Kandydaci „Solidarności” zdobyli wszystkie 161 miejsc w Sejmie, o które mogli się zmierzyć i 99 spośród 100 miejsc w Senacie. 18 sierpnia 1989 Jaruzelski poprosił przedstawiciela ruchu „Solidarność” Tadeusza Mazowieckiego o sformułowanie rządu. 24 sierpnia Mazowiecki został pierwszym od 40 lat niekomunistycznym premierem we wschodniej Europie. W roku 1990 na miejsce ustępującego Jaruzelskiego prezydentem Polski został Lech Wałęsa.

Kamyk rzucony do komunistycznej rzeki, która zalewała całą wschodnią Europę, wywołał malutkie zafalowanie, które przekształciło się w ogromną falę wieszczącą koniec władzy sowieckiej. 9 listopada zburzono mur berliński i w tym samym miesiącu mieszkańcy Czechosłowacji odsunęli od władzy komunistów, a obywatele Bułgarii wyszli na ulice żądając pełnej demokratyzacji. W czerwcu 1990 udało im się to uzyskać. W grudniu 1989 wykonano egzekucję na rumuńskim dyktatorze Nicolae Ceausescu, a jego partia została zdelegalizowana. Republiki Związku Sowieckiego Estonia, Łotwa i Litwa stały się niepodległymi państwami.

W grudniu 1989 Stany Zjednoczone i Związek Sowiecki ogłosiły zakończenie zimnej wojny. Dwa lata później, w grudniu 1991, nastąpił ostateczny rozpad Związku Sowieckiego.

Tłumaczenie: K.D.Majus